

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2010-2011

23 MARS 2011

Proposition de loi modifiant diverses dispositions relatives au droit des mineurs d'être entendus par le juge

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. DELPÉRÉE

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit :

« L'article 931 du Code judiciaire, modifié par la loi du 30 juin 1994, est remplacé par ce qui suit :

« Art. 931. Le mineur d'âge de moins de quinze ans révolus n'est pas entendu sous serment. Ses déclarations sont recueillies à titre de simple renseignement.

Sans préjudice de l'article 1004bis, les descendants ne sont pas entendus dans les causes où leurs ascendants ont des intérêts opposés. » »

Justification

La question de l'audition des enfants est actuellement insérée dans l'article 931 du Code judiciaire qui est lui-même inscrit dans la section consacrée à l'enquête par témoins.

Voir :

Documents du Sénat :

5-115 - SE 2010 :

N° 1 : Proposition de loi de Mmes de Bethune et Taelman.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2010-2011

23 MAART 2011

Wetsvoorstel tot wijziging van verschillende bepalingen over het recht van minderjarigen om door de rechter te worden gehoord

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt :

« Artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1994, wordt vervangen als volgt :

« Art. 931. Een minderjarige beneden de volle leeftijd van vijftien jaar mag niet onder ede worden gehoord. Zijn verklaringen gelden enkel als inlichtingen.

Onverminderd artikel 1004bis, mogen bloedverwanten in nederdalende lijn niet worden gehoord in zaken waarin hun bloedverwanten in opgaande lijn tegengestelde belangen hebben. » »

Verantwoording

Het horen van minderjarigen wordt thans geregeld in artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek, dat op zijn beurt deel uitmaakt van de afdeling « Getuigenverhoor ».

Zie :

Stukken van de Senaat :

5-115 - BZ 2010 :

Nr. 1 : Wetsvoorstel van de dames de Bethune en Taelman.

Cette place est inopportune. Il est suggéré de modifier l'article 931 du Code judiciaire pour retirer l'audition de l'enfant de la section consacrée à l'enquête par témoins et de créer une nouvelle section visant spécifiquement cette audition.

N° 2 DE M. DELPÉRIÉE

Art. 2/1 (nouveau)

Insérer un article 2/1 rédigé comme suit :

« Art. 2/1. Dans la quatrième partie, livre II, titre III, chapitre VIII, du même Code, il est inséré une section 7/1 intitulée « L'audition des mineurs ».

Justification

Afin de donner à l'audition du mineur l'importance qui lui est due sur le plan constitutionnel et eu égard à la Convention internationale relative aux droits de l'enfant, une nouvelle section est créée au sein du Code judiciaire.

N° 3 DE M. DELPÉRIÉE

Art. 2/2 (nouveau)

Insérer un article 2/2 rédigé comme suit :

« Art. 2/2. Dans la section 7/1 insérée par l'article 2/1, il est inséré un article 1004/1 rédigé comme suit :

« Art. 1004/1. § 1er. Le présent article s'applique à toute procédure civile concernant un mineur, sans préjudice de dispositions légales particulières.

§ 2. Le mineur qui n'a pas atteint l'âge de douze ans a le droit d'être entendu, à sa demande. Si le mineur a déjà été entendu au cours de la procédure ou dans une instance précédente, même devant un autre tribunal, et qu'aucun élément nouveau ne justifie l'audition, le juge n'est pas tenu d'accéder à sa demande.

Lorsque le mineur qui n'a pas atteint l'âge de douze ans en fait la demande soit au juge saisi soit au procureur du Roi, l'audition ne peut être écartée. Si au cours de l'audition, le juge estime que le mineur manque de discernement, il l'indique dans le compte rendu de l'audition.

§ 3. Le mineur qui a atteint l'âge de douze ans est invité par le juge à être entendu. Il peut refuser de donner suite à l'invitation. Si le mineur a déjà été entendu au cours de la procédure ou dans une

Dergelijke bepalingen horen daar niet thuis. Er wordt voorgesteld om artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen, het horen van de minderjarige uit de afdeling « Getuigenverhoor » te lichten en een nieuwe afdeling toe te voegen die speciaal voor het horen van kinderen bestemd is.

Nr. 2 VAN DE HEER DELPÉRIÉE

Art. 2/1 (nieuw)

Een artikel 2/1 invoegen, luidende :

« Art. 2/1. In het vierde deel, boek II, titel III, hoofdstuk VIII, van hetzelfde Wetboek, wordt een afdeling 7/1 ingevoegd, luidende « Het horen van minderjarigen ».

Verantwoording

Teneinde het horen van minderjarigen het belang te geven dat het verdient vanuit het standpunt van de Grondwet en van het Verdrag inzake de rechten van het kind, wordt aan het Gerechtelijk Wetboek een nieuwe afdeling toegevoegd.

Nr. 3 VAN DE HEER DELPÉRIÉE

Art. 2/2 (nieuw)

Een artikel 2/2 (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 2/2. In afdeling 7/1, ingevoegd bij artikel 2/1, wordt een artikel 1004/1 ingevoegd, luidende :

« Art. 1004/1. § 1. Dit artikel is van toepassing op elke burgerlijke procedure betreffende een minderjarige, onverminderd de bijzondere wettelijke bepalingen.

§ 2. De minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar niet heeft bereikt, heeft het recht om, op zijn verzoek te worden gehoord. Indien de minderjarige in de loop van de rechtspleging of in een vorige aanleg reeds is gehoord, zelfs voor een andere rechtbank, en er geen nieuw element is dat een verhoor rechtvaardigt, is de rechter niet verplicht op het verzoek in te gaan.

Wanneer de minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar niet heeft bereikt het verzoek om gehoord te worden aan de rechter bij wie de zaak aanhangig is of aan de procureur des Konings heeft gericht, kan het onderhoud niet worden geweigerd. Indien de rechter naar aanleiding van het verhoor vaststelt dat de minderjarige niet over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikt, maakt hij hiervan melding in het verslag van het verhoor.

§ 3. De minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt wordt door de rechter uitgenodigd teneinde te worden gehoord. Hij kan weigeren om gevolg te geven aan deze uitnodiging. Indien de

instance précédente, même devant un autre tribunal, et qu'aucun élément nouveau ne justifie l'audition, le juge n'est pas tenu de le convoquer.

Lorsque le mineur a émis le souhait d'être assisté par un avocat de son choix, une copie du courrier d'invitation est également envoyée à celui-ci.

À défaut d'expression du souhait visé à l'alinéa 2, une copie du courrier est envoyée au bâtonnier en vue de la désignation d'un avocat conformément à l'article 508/26.

§ 4. Le mineur est entendu par le juge ou par la personne que celui-ci désigne en un lieu qu'il considère approprié. À moins que le juge n'en décide autrement par une décision motivée, l'entretien a lieu hors la présence de quiconque sauf, le cas échéant, l'avocat du mineur.

Un compte rendu de l'audition est joint au dossier de la procédure. Il reproduit les dires du mineur. Le mineur est informé que les parties pourront prendre connaissance du compte rendu. Il lui en est fait lecture.

Le compte rendu n'est signé ni par le mineur, ni par son avocat. Il contient une déclaration signée par le juge concernant la date à laquelle le compte rendu a été lu au mineur.

Les frais occasionnés par l'audition sont, le cas échéant, partagés entre les parties.

§ 5. L'audition du mineur ne lui confère pas la qualité de partie à la procédure.

Les opinions du mineur sont prises en considération compte tenu de son âge et de son degré de maturité. »

Justification

La question de l'audition des enfants est réglée par la proposition de loi portant création d'un tribunal de la famille et de la jeunesse, dont l'auteur du présent amendement est le premier signataire. L'amendement reprend la solution inscrite dans cette proposition, en l'adaptant légèrement de manière à ce qu'elle corresponde à la réalité judiciaire actuelle.

Le but de l'audition du mineur est de permettre à ce dernier d'exercer son droit à être entendu dans les causes qui le concernent (articles 22bis de la Constitution et 12 de la Convention internationale relative aux droits de l'enfant) et par ailleurs de permettre au magistrat de cerner au mieux l'intérêt de l'enfant, au vu des réponses que celui-ci donnera aux questions relatives à son mode de vie, son vécu et la qualité de ses relations avec l'un et

minderjarige in de loop van de rechtspleging of in een vorige aanleg reeds is gehoord, zelfs voor een andere rechtbank, en er geen nieuw element is dat een verhoor rechtvaardigt, is de rechter niet verplicht de minderjarige op te roepen.

Wanneer de minderjarige de wens heeft uitgedrukt te worden bijgestaan door een advocaat van zijn keuze, wordt tevens een afschrift van het oproepingsbericht aan deze advocaat gezonden.

Bij gebreke van een keuze zoals bedoeld in het tweede lid wordt een afschrift van de oproeping gezonden aan de staphouder met het oog op de aanwijzing van een advocaat overeenkomstig artikel 508/26.

§ 4. De minderjarige wordt gehoord door de rechter of door de persoon die deze aanwijst, op een plaats die de rechter geschikt acht. Tenzij de rechter hier middels een gemotiveerde beslissing van afwijkt, vindt het onderhoud plaats buiten de aanwezigheid van wie ook, uitgezonderd, in voorkomend geval, de advocaat van de minderjarige.

Het verslag van het verhoor wordt bij het dossier van de rechtspleging gevoegd. Het verslag geeft weer wat de minderjarige heeft gezegd. De minderjarige wordt geïnformeerd over het feit dat de partijen er kennis van kunnen nemen. Het verslag wordt aan hem voorgelezen.

Het verslag wordt noch door de minderjarige, noch door zijn advocaat ondertekend. Het verslag bevat een door de rechter ondertekende verklaring betreffende de datum waarop het werd voorgelezen aan de minderjarige.

De kosten verbonden aan het verhoor worden in voorkomend geval over de partijen verdeeld.

§ 5. Het horen van de minderjarige heeft niet tot gevolg dat hij partij in het geding wordt.

Aan de mening van de minderjarige wordt passend belang gehecht in overeenstemming met zijn leeftijd en maturiteit. »

Verantwoording

Het horen van minderjarigen wordt geregeld in het wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, waarvan de indiener van dit amendement de eerste ondertekenaar is. Het amendement stelt de oplossing voor die in dit voorstel vervat lag, met een lichte aanpassing aan de huidige gerechtelijke realiteit.

Het doel van het horen van de minderjarige is om deze laatste de kans te geven zijn recht om gehoord te worden uit te oefenen in de zaken die hem aanbelangen (artikel 22bis van de Grondwet en artikel 12 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind) en om de magistratuur tevens de kans te geven het belang van het kind beter te onderscheiden, op basis van de antwoorden die het kind geeft op vragen met betrekking tot zijn levenswijze, zijn

l'autre de ses parents. A aucun moment, le mineur ne doit avoir l'impression d'être partie prenante au processus décisionnel, « sous peine de faire naître en lui un sentiment à la fois de culpabilité à l'égard du parent fragilisé par une décision judiciaire qui rejette sa demande, et de solidarité avec l'autre parent qui en quelque sorte devrait lui être redevable d'avoir pris parti (1) ».

Aujourd'hui, deux systèmes coexistent selon que la procédure civile se déroule devant le tribunal de la jeunesse ou devant le Président du tribunal de première instance statuant en référé. Dans le premier cas, l'audition du mineur de plus de douze ans est systématique. Dans le second cas, elle ne l'est pas.

Aucun des deux systèmes n'est satisfaisant dès lors qu'une audition automatique n'est pas toujours justifiée, mais que l'absence d'automatisme au civil a parfois pour effet de rendre impossible en pratique une audition qui se révélerait utile (absence d'information, non connaissance de cette possibilité par le mineur, ...).

L'auteur du présent amendement souhaite adopter un système intermédiaire permettant de bénéficier des avantages de chaque système, sans en subir les inconvénients. À cet effet, l'amendement prévoit que, dans les litiges familiaux civils, tout enfant mineur de plus de douze ans sera automatiquement informé de la possibilité d'être entendu par le juge, qu'il y sera invité mais pourra toujours refuser d'y répondre s'il ne le souhaite pas. Le mineur de moins de douze ans, quant à lui, sera entendu à sa demande. Cette demande ne pourra être écartée. Le cas échéant, le juge pourra indiquer dans le compte rendu de l'audition qu'il estime que le mineur n'a pas le discernement nécessaire.

Le nouvel article décrit la manière dont l'audition doit se dérouler: l'entretien a lieu en présence du seul mineur et éventuellement de son avocat.

Un compte rendu est rédigé par le magistrat et lu au mineur, qui est informé du caractère contradictoire de ce compte rendu.

Bien entendu, le juge ne devra prendre en considération les éléments de l'audition du mineur qu'en fonction de son âge et de ses capacités de discernement, ainsi que des autres éléments du dossier (rapports d'expertise, enquête sociale, ...).

En aucun cas, le mineur ne peut être considéré comme partie à la cause.

N° 4 DE M. DELPÉRÉE

Art. 2/3 (nouveau)

Insérer un article 2/3 rédigé comme suit :

« Art. 2/3. Dans la même section 7/1, insérée par l'article 2/1, il est inséré un article 1004/2 rédigé comme suit :

« Art. 1004/2. Le Roi établit un modèle de courrier d'invitation qui explique au mineur, de manière claire

(1) N. Massager, «Chronique de jurisprudence: droit des personnes et des familles (1999-2004)», *Les dossiers du JT*, Larcier, Bruxelles, 2005, p. 583.

voorgeschiedenis en de kwaliteit van zijn relatie met beide ouders. De minderjarige mag op geen enkel moment de indruk krijgen dat hij actief deelneemt aan het beslissingsproces, « omdat dan het risico bestaat dat hij zich schuldig gaat voelen tegenover de ouder die kwetsbaar wordt door een rechterlijke beslissing die zijn verzoek verwerpt en solidair met de andere ouder, die hem in zekere zin verschuldigd is dat de minderjarige voor hem partij heeft gekozen. » (vert.) (1)

Momenteel bestaan de twee systemen naast elkaar, naargelang de burgerlijke procedure zich voor de jeugdrechtbank afspeelt of voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, rechtsprekend in kortgeding. In het eerste geval wordt de minderjarige ouder dan 12 jaar systematisch gehoord, in het tweede geval niet.

Geen van beide systemen voldoet, aangezien een automatisch verhoor niet altijd verantwoord is, maar het ontbreken van dit automatisch karakter in de burgerlijke rechtspraak soms als gevolg heeft dat een verhoor dat wel nuttig zou zijn in de praktijk onmogelijk wordt gemaakt (te weinig informatie, de minderjarige is niet op de hoogte van deze mogelijkheid, ...).

De indiener van dit amendement zou een tussenvorm willen invoeren, waarbij van de voordelen van beide systemen wordt geprofiteerd zonder dat men er de nadelen van ondergaat. Het amendement bepaalt dus dat bij familierechtelijke geschillen met een burgerlijk karakter, elke minderjarige ouder dan 12 jaar automatisch zal worden geïnformeerd over de mogelijkheid te worden gehoord door de rechter. De minderjarige wordt hiertoe uitgenodigd maar is niet verplicht hier gevolg aan te geven indien hij dit niet wenst. De minderjarige jonger dan twaalf jaar wordt gehoord als hij daarom verzoekt. Het verzoek kan niet worden geweigerd. De rechter kan in het verslag van het verhoor wel aangeven dat hij oordeelt dat de minderjarige niet over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikt.

Het nieuwe artikel beschrijft de manier waarop het verhoor dient te verlopen: alleen de minderjarige zelf en, in voorkomend geval, de advocaat van de minderjarige, zijn erbij aanwezig.

Er wordt van het verhoor een verslag opgemaakt door de magistraat dat wordt voorgelezen aan de minderjarige, die wordt geïnformeerd over het feit dat de partijen er kennis van kunnen nemen.

De rechter neemt de elementen van het verhoor van de minderjarige in overweging, rekening houdende met zijn leeftijd en zijn onderscheidingsvermogen, naast andere elementen van het dossier (expertiseverslagen, maatschappelijk onderzoek, enz.).

De minderjarige kan in geen geval als partij in het geding worden beschouwd.

Nr. 4 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 2/3 (nieuw)

Een artikel 2/3 invoegen, luidende

« Art. 2/3. In dezelfde afdeling 7/1, ingevoegd bij art. 2/1, wordt een artikel 1004/2 ingevoegd, luidende :

« Art. 1004/2. De Koning bepaalt een model van oproepingsbericht dat de minderjarige op een duidelijke

(1) Massager, «Chronique de jurisprudence: droit des personnes et des familles (1999-2004)», *Les dossiers du JT*, Larcier, Bruxelles, 2005, blz. 583.

et adaptée à son âge, qu'il est convoqué devant le tribunal, qu'il peut consulter un avocat, conformément à l'article 508/26, et qu'il peut refuser de comparaître, conformément à l'article 1004/1, § 3. »

Justification

Le modèle d'invitation est établi par le Roi. Il est nécessaire que le mineur puisse comprendre les objectifs de l'audition et la manière dont il peut ou non y répondre. Ceux-ci doivent lui être exposés dans un langage clair.

Un formulaire de réponse sera joint à l'information, de manière à permettre au mineur de se manifester.

N° 5 DE M. DELPÉRÉE

Art. 2/4 (nouveau)

Insérer un article 2/4 rédigé comme suit :

« Art. 2/4. Dans la même section 7/1, insérée par l'article 2/1, il est inséré un article 1004/3 rédigé comme suit :

« Art. 1004/3. Le Roi détermine la formation particulière que doivent acquérir les juges qui statuent sur des litiges concernant les mineurs. ».

Justification

Dans l'attente d'un tribunal de la famille et de la jeunesse, dans le cadre duquel les magistrats tant du siège que du parquet seront spécialement formés, il est primordial que les magistrats amenés à auditionner des mineurs reçoivent une formation adéquate en ce sens.

N° 6 DE M. DELPÉRÉE

Art. 3

Supprimer cet article.

Justification

Le contenu de l'article 3 est repris dans l'article 1004/3 du Code judiciaire dont l'insertion est proposée à l'amendement n° 5.

N° 7 DE M. DELPÉRÉE

Art. 4

Supprimer cet article.

lijke en aan zijn leeftijd aangepaste manier uitlegt dat hij voor de rechtbank wordt opgeroepen, dat hij een advocaat kan raadplegen, overeenkomstig artikel 508/26, en dat hij kan weigeren te verschijnen zoals voorzien in artikel 1004/1, § 3. »

Verantwoording

Het oproepingsbericht wordt door de Koning opgesteld. Het is noodzakelijk dat de minderjarige de bedoeling van het verhoor begrijpt en de manier waarop hij er al dan niet kan op ingaan. Dit dient hem in duidelijke bewoordingen te worden uitgelegd.

Bij de informatie wordt een antwoordformulier gevoegd, zodat de minderjarige kan reageren.

Nr. 5 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 2/4 (nieuw)

Een artikel 2/4 invoegen, luidende :

« Art. 2/4. In dezelfde afdeling 7/1, ingevoegd bij art. 2/1, wordt een artikel 1004/3 ingevoegd, luidende :

« Art. 1004/3. De Koning stelt de bijzondere opleiding vast voor de rechters die uitspraak moeten doen in geschillen betreffende minderjarigen. ».

Verantwoording

In afwachting van een familie- en jeugdrechtbank waarvoor zowel leden van de zittende als van de staande magistratuur speciaal opgeleid zullen worden, is het van het grootste belang dat de magistraten die minderjarigen zullen verhoren een gepaste opleiding krijgen.

Nr. 6 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 3

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

De inhoud van artikel 3 staat in artikel 1004/3 van het Gerechtelijk Wetboek. Amendement nr. 5 stelt voor die tekst in te voegen.

Nr. 7 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 4

Dit artikel doen vervallen.

Justification

L'article 51 de la loi du 8 avril 1965 ne peut être abrogé car il s'applique aussi aux aspects protectionnels de la loi.

N° 8 DE M. DELPÉRÉE

Art. 5

Supprimer cet article.

Justification

L'article 56bis de la loi du 8 avril 1965 ne peut être abrogé car il s'applique aussi aux aspects protectionnels de la loi.

N° 9 DE M. DELPÉRÉE

Art. 6 (nouveau)

Insérer un article 6 rédigé comme suit :

« Art. 6. Dans la deuxième partie, Livre IIIbis, du même Code, il est inséré un Chapitre IX intitulé « De l'aide juridique apportée aux mineurs par les avocats ».

Justification

Cet article insère dans le Code judiciaire une nouvelle subdivision relative à l'aide juridique apportée aux mineurs par les avocats.

N° 10 DE M. DELPÉRÉE

Art. 7 (nouveau)

Insérer un article 7 rédigé comme suit :

« Art. 7. Dans le chapitre IX, inséré par l'article 6, il est inséré un article 508/26 rédigé comme suit :

« Art. 508/26. Sur simple requête, dans le cadre de l'aide juridique de première et de deuxième ligne visée aux articles 508/5 à 508/18, le mineur peut dans toute procédure judiciaire ou administrative le concernant demander à être assisté par un avocat qui est désigné par le bâtonnier du barreau ou par le bureau d'aide juridique.

Il en est de même à la requête des personnes qui exercent l'autorité parentale, du ministère public ou du juge saisi du litige, sauf si le mineur renonce

Verantwoording

Artikel 51 van de wet van 8 april 1965 kan niet worden opgeheven, aangezien het ook van toepassing is op de beschermende aspecten van de wet.

Nr. 8 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 5

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Artikel 52bis van de wet van 8 april 1965 kan niet worden opgeheven, aangezien het ook van toepassing is op de beschermende aspecten van de wet.

Nr. 9 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 6 (nieuw)

Een artikel 6 (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 6. In het tweede deel, Boek IIIbis, van hetzelfde Wetboek, wordt een Hoofdstuk IX ingevoegd, luidende « Juridische bijstand verleend door de advocaten aan minderjarigen ».

Verantwoording

Door dit artikel wordt in het Gerechtelijk Wetboek een nieuwe onderafdeling ingevoegd met betrekking tot de juridische bijstand die door advocaten aan minderjarigen verleend wordt.

Nr. 10 VAN DE HEER DELPÉRÉE

Art. 7 (nieuw)

Een artikel 7 (nieuw) invoegen, luidende :

« In Hoofdstuk IX, ingevoegd bij artikel 6, wordt een artikel 508/26 ingevoegd, luidende :

« Art. 508/26. De minderjarige kan in elke gerechtelijke of administratieve rechtspleging die hem aangaat, op eenvoudig verzoek, in het kader van de juridische eerste- en tweedelijnsbijstand bedoeld in de artikelen 508/5 tot 508/18, vragen om bijgestaan te worden door een advocaat die wordt aangewezen door de stafhouder van de balie of door het bureau voor juridische bijstand.

Het verzoek kan ook uitgaan van de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen, van het openbaar ministerie of van de rechter voor wie het geschil

expressément à l'assistance d'un avocat ou s'il choisit un autre avocat. »

Justification

Le mineur aura la possibilité de se faire assister par un avocat de son choix ou qui sera désigné par le bâtonnier. L'assistance d'un conseil permettra au mineur de connaître les enjeux de l'audition, d'être rassuré par rapport à celle-ci et de poser toutes les questions qui le préoccupent.

Francis DELPÉRÉE.

aanhangig is, behalve wanneer de minderjarige uitdrukkelijk afziet van de bijstand van een advocaat of wanneer hij een andere advocaat kiest. »

Verantwoording

De minderjarige kan zich laten bijstaan door een advocaat van zijn keuze of een advocaat die hem wordt toegewezen door de stafhouder. Dank zij de bijstand van een raadsman kan de minderjarige inschatten wat er speelt bij het verhoor, kan hij hierover gerustgesteld worden en kan hij alle vragen stellen die hem bezighouden.